

Noiz egin ziren lehen kroketak?

Kroketa omen da ia gehien kontsumitzen dugun pintxoetako bat. Nori ez zaio kroketa bat dastatzea gustatzen? Sekuentzia honetan, jaki honi buruzko zenbait bitxikeria ezagutuko dituzu. Ariketa hauek egingo dituzu:

- Audioa entzun ondoren, esaldiak entzundakoarekin bat datozen edo ez adierazi.
- Deskribapenak egiteko zenbait adjektibo dagokien aurkakoarekin lotu.
- Bideoa entzun ondoren, laburpena dagokion hitzarekin osatu.

<https://labur.eus/KtFdr>

Kroketen jatorriari buruz hainbat datu emango dira audio honetan. Entzun ondoren, egiak eta gezurrak identifikatuko dituzu. Esaldi hauetako bat ez da audioan adierazi.

	Egia	Gezurra	Ez du esan
Kroketak jatorri frantziarra du, eta 1817an du lehen erreferentzia.	☐	☐	☐
Ezagutzen dugun kroketen lehen errezeta "croquettes a la caneles" izenekoa da.	☐	☐	☐
Lehendabiziko kroketa haiek boilurra eta arto-irina zeramaten.	☐	☐	☐
Gehienok nahiago izaten ditugu urdaiazpiko-kroketak.	☐	☐	☐
Bexamela Luis de Bechamelentzat lan egiten zuen sukaldari batek sortu zuen.	☐	☐	☐
Iruñazar tabernako kroketa oso-oso goxoa da, egiteko denbora asko behar duena.	☐	☐	☐

Janariak deskribatzeko hiztegia

Entzun duzun audioan kroketak deskribatzeko kurruskatsu (kurruskaria) eta zaporetsu adjektiboak erabili dira, besteak beste. Ariketa honetan, janariak deskribatzeko baliagarri diren zenbait adjektibo landuko dituzu. Horretarako, azpimarratutako hitzari lotu dagokion aurkakoa.

Arina / Lehorra / Zaporarik gabea / Motelak / Geza / Zaporetsuak

Bexamela oso **sendoa** atera zaizu nire gusturako.

Atzo egin zenituen kroketak oso **motelak** dira.

Gustatu zait entsalada hori, baina oso **gazi** dago.

Nire platerik gustukoena abakando-arroza da, baina garrantzitsua da arroza **saldatsu** egotea.

Osagai horiekin kroketa-ore **goxo-goxoa** aterako zaizu.

Piper horiek zapore **bizi-bizikoak** dira.

Gogoratu asko gustatzen zaizkizun kroketak edo bestelako plateren bat eta egin idatziz horren deskribapen laburra (usaina, zaporea, itxura...) Saiatu atera diren adjektiboak edo antzekoak erabiltzen.

Kroketen salmenta: a zer negozioa!

Entzun kroketen salmentaren negozioaz hitz egiten duen bideoa eta ondoren, osatu laburpena hitz egokiarekin. Ariketa egin ondoren, alderatu eman dituzun erantzunak bideoaren transkripzioarekin.

ospakizun handi batean / enpresa espezializatu / bataio
eta jaunartzeetan / etxera eramateko kroketak /
soberakinak / sekulako aukera

<https://labur.eus/Up7q0>

Gaur egun kroketen salmenta negozio bihurtu dira hainbat enpresa berezituentzat. Esaten denez, kroketak _____ aprobeatzeko sortu zituzten. Baina zergatik bilakatu da gaur egun negozio?

Lehen kroketa sukaldari frantsez batek egin omen zuen, nobleziarentzako, eta XIX mendean _____ sartu zituen, sorpresa gisa. Eta urteetan, ospakizun guztietan zeuden kroketak: adibidez, _____. Eta gaur egun, kroketak jatetxeetan baino gehiago tabernetan, errazioetan eta abarretan dauzkagu. Eta horiez gain, _____ dauzkagu, kroketa-dendak jaio baitira, eta merkatuaren premietara egokitu beharra dutenez, zaporeen aldetik _____ eskaintzen dute.

Jende askok ez daki kroketak egiten, lan handia daukate-eta, baina _____ hauei esker jendeak orain erraztasun handiak ditu kroketak kontsumitzeko.

Erantzunak

Kroketen jatorria

	Egia	Gezurra	Ez du esan
Kroketak jatorri frantziarra du, eta 1817an du lehen erreferentzia.	☒		
Ezagutzen dugun kroketen lehen errezeta "croquettes a la canele" izenekoa da.		☒	
Lehendabiziko kroketa haiek boilurra eta arto-irina zeramaten.		☒	
Gehienok nahiago izaten ditugu urdaiazpiko-kroketak.			☒
Bexamela Luis de Bechamelentzat lan egiten zuen sukaldari batek sortu zuen.	☒		
Iruñazar tabernako kroketa oso-oso goxoa da, egiteko denbora asko behar duena.	☒		

Janariak deskribatzeko hiztegia

Bexamela oso sendoa atera zaizu nire gusturako.

Arina

Atzo egin zenituen kroketak oso motelak dira.

Zaporetsuak

Gustatu zait entsalada hori, baina oso gazi dago.

Geza

Nire platerik gustukoena abakando-arroza da, baina garrantzitsua da arroza saldatsu egotea.

Lehorra

Osagai horiekin kroketa-ore goxo-goxoa aterako zaizu.

Zaporerik gabea

Piper horiek zapore bizi-bizikoak dira.

Motelak

Kroketen salmenta

Gaur egun kroketen salmenta negozio bihurtu dira hainbat enpresa berezituentzat. Esaten denez, kroketak (soberakinak) aprobetxatzeko sortu zituzten. Baina zergatik bilakatu da gaur egun negozio?

Lehen kroketa sukaldari frantsez batek egin omen zuen, nobleziarentzako, eta XIX mendean (ospakizun handi batean) sartu zituen, sorpresa gisa. Eta urteetan, ospakizun guztietan zeuden kroketak: adibidez, (bataio eta jaunartzeetan). Eta gaur egun, kroketak jatetxeetan baino gehiago tabernetan, errazioetan eta abarretan dauzkagu. Eta horiez gain, (etxera eramateko kroketak) dauzkagu, kroketa-dendak jaio baitira, eta merkatuaren premietara egokitu beharra dutenez, zaporeen aldetik (sekulako aukera) eskaintzen dute.

Jende askok ez daki kroketak egiten, lan handia daukate-eta, baina (enpresa espezializatu) hauei esker jendeak orain erraztasun handiak ditu kroketak kontsumitzeko.

Transkripzioak

Kroketen jatorria

MANU ETXEZORTU. - Kurruskatsua kanpotik, zaporetsua barrutik. Batzuentzat bexamelak likidoa behar du, beste batzuentzat, ordea, sendoa. dagoeneko asmatuko zenuten eta jada iragarri du, kroketaz ari garela. Baina, zein da, nondik dator kroketa, zein da kroketaren jatorria?

ESATARIA NESKA. - Ba, indusketa egin dugu, eh. Eta jatorria bera frantsesa da, "kroket" hitzak kurruskatsua esan nahi duelako. 1817koa da hitz honen lehen erreferentzia. Luis XIII.aren sukaldaria zen Antonin Carêmek 'croquettes' a la royale'ak prestatu zituen afari batean. Orduko errezetan idatzi zuenaren arabera, kroketak 24 orduz jalkitzen utzi eta ondoren, ogi birinduarekin eta arrautza-irinetan pasa behar dira. Kroketa haiek trufa eta errota zeramaten.

MANU ETXEZORTU. - Oso ondo.

ESATARIA NESKA. - Lehen kroketa, esan bezala, Frantzian egin zen.

MANU ETXEZORTU. - Frantzian.

ESATARIA NESKA. - Baina, bexamela eta kroketa mende desberdinetakoak dira. Bexamela, berez, Luis de Bechemelentzat lan egiten zuen sukaldari batek egin zuen, baina batzuek diote italiar baten errezeta kopia zuela edo...

MANU ETXEZORTU. - Zein da zure kroketarik gustukoena?

ESATARIA NESKA. - Ba, begira. Egia esan, nahiko tradizionala naiz kontu hauetan. Beno, aitortu dut e, Pedro Etxeren kroketa ez da oso tradizionala eta asko gustatu zitzaidan. Baina, normalean niri arrautza edota urdaiazpikoa daramatenak gustatzen zaizkit. Eta zeintzuk ote dira gure entzuleen kroketarik gogokoenak? Ziurrenik ez gara ados jarriko, baina aipatuko dugu Nafarroan egiten den bat. Aurreko urtean, Nafarroan kroketaren lehen astea ospatu zuten. Eta lehiaketa hori irabazi zuen Iruñazar tabernako Gorka Aginaga agurtuko dugu. Gorka egun on!

GORKA. - Egun on, bai.

ESATARIA NESKA. - Esaguzu, zer kroketarekin irabazi zenuten zuek kroketaren astea?

GORKA. - Ba, irabazi genuen kroketa batekin, trufa, ontto(ak), eta patata eta gero zeukan artoako (artozko) kruijente (kurruskari) bat kanpotik.

ESATARIA NESKA. - Eta zergatik erabaki zenuten kroketa hori egitea?

GORKA. - Ba, lan asko daukalako eta oso egosita dagoela(ko) 3 edo 4 ordu. Prestatzen (prestatzea) kostatzen zait eta orduan kroketa oso-oso goxoa eta oso melosoa ateratzen da, bai.

Kroketen salmenta: a zer negozioa!

ESATARIA. Urtarrilak 16 ditu gaur: Kroketaren Nazioarteko Eguna da. Soberakinak aprobetxatzeko sortu omen zituzten, baina egun negozio bilatu dira hainbat enpresa bereziturentzat. Jakin dezagun ba zergatik den negozio.

AHOTSA. Sukaldari frantses batek egin zuen, nonbait, lehendabiziko kroketa: nobleziarentzako, antza, XIX. mendean sorpresa-moduan ospakizun handi batean sartu zituelarik. Jatetxe garrantzitsuetan, urteetan, ospakizun guztietan zeuden kroketak: bataio, jaunartze eta ezkontzetan, esaterako.

SUKALDARIA. Eta gaur egun badaude kroketak, baina nik uste dut jatetxeetatik kanpora ateratzen direla, eta gehiago da tabernetan, errazioetan... Etxera eramateko, batez ere hori egon da kristoren aldea, ez? Etxera eramateko kroketak dauzkagu.

AHOTSA. Negozio bilakatu da. Kroketa-dendak jaio dira. Obradore honetatik, esaterako, 500.000 kroketa ateratzen dira astero. Eta zaporeetan sekulako aukera eskaintzen dute, merkatuaren beharretara egokitu behar dutelako.

HERRITARRA 1. Niri behintzat ez zait ondo ateratzen kroketak egitea.

HERRITARRA 2. Nik ez dut kroketa bat inoiz egin.

SUKALDARIA. Kroketek, nahita ez, bere lana badaukate. Orduan, ba jendeak, lehen hori, kroketak, amonak egiten zituenak, amak egiten zituenak, eta etxean inork ez dakizki egiten edo ez ditu egin nahi. Orduan, ba badauka bere zentzua: horrelako enpresak daude. Etxera eraman, frijitu eta, eta jan besterik ez daukate.